

3. Кириченко О. А. Кудрицький В. Д. Кредитування аграрного сектору економіки в умовах глобальної фінансової кризи // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5(95). – С. 207-221
4. Мироненко Ю. М. Управління бюджетними коштами в АПК України // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 10. – С. 70-72.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Шинкарук Л.О.

Науковий керівник: Чорнопишук Т.І., к.е.н., доцент

Розглядаються проблеми та характеризуються напрямки розвитку земельних відносин у сільському господарстві, адекватних ринковому механізму господарювання.

Ключові слова: земельні ресурси, земельні відносини, землекористування.

Вступ. Україна володіє вагомим природно-ресурсним потенціалом, ефективне використання якого дає можливість виробляти конкурентоспроможну на зовнішньому та внутрішньому ринках продукцію. Земля як ресурс посідає особливе місце серед матеріальних умов, необхідних для життя людей, відіграє не тільки економічну, а й політичну роль у розвитку суспільства, і від її раціонального та ефективного використання залежить добробут народу. Одним з визначальних напрямів ефективного землекористування в сільському господарстві є формування адекватних ринковому механізму господарювання земельних відносин.

Мета статті – дослідити основні напрями розвитку земельних відносин у сільському господарстві.

Постановка проблеми. Формування ринкових механізмів господарювання в Україні передбачає якісних змін земельних відносин і, зокрема, формування ефективного землекористування в сільському господарстві. Проблемам формування економічного механізму раціонального землекористування присвячені наукові праці С.Н.Волкова, Д.С.Добряка, В.О.Леонця, Ю.А.Махортова, Л.Я.Московського, М.Й.Маліка, П.Т.Саблука, А.М.Третяка, М.М.Федорова, В.В.Юрчишина та ін. Науковцями висвітлені тенденції та закономірності, які склалися в сучасному землекористуванні, розроблені принципи та механізми управління землекористуванням тощо. Однак, окремі питання до цього часу залишаються дискусійними і потребують подальшого вивчення.

Основні результати досліджень. Земельні відносини являють собою суспільні відносини людей, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням і управлінням землею на державному, господарському і внутрішньогосподарському рівнях. Вони виступають складовою частиною виробничих відносин та за своєю природою належать до економічного базису суспільства.

Земельні відносини як складова відносин, можуть бути як стимулюючим, так і стримуючим фактором розвитку продуктивних сил. Поняття земельних відносин охоплює широке коло питань економічного (виробничого) і правового характеру. В основі земельних відносин лежить категорія власності на землю. Тому зміну і розвиток земельних відносин пов'язують зі зміною форм власності.

З часу проголошення земельної реформи кардинально змінилися відносини власності на землю, структура землеволодінь і землекористувань в аграрній сфері. Станом на 1 липня 2008 р. 6 917 174 особи набули право на земельний пай, із яких 6 822 127 громадян (98,6%) отримали сертифікати на право на земельну частку (пай). [1, с.4] Однак землекористування в сільському господарстві залишається неефективним. Нині з обороту виведено (за різними джерелами) від 4 до 10 млн. га земель. Посівні площі порівняно з 1990 р. скоротилися до 6,4 млн. га, а з 1995 р. - до 4,9 млн. га, не говорячи вже про природні кормові угіддя, які практично виведено з господарського обороту. За даними Державного комітету земельних ресурсів, 4,8 млн. га земельних паїв не використовуються. У землеволодінні та землекористуванні триває непорядкованість [2, с.70].

З часу проголошення земельної реформи кардинально змінилися відносини власності на землю, структура землеволодінь і землекористувань в аграрній сфері, запроваджені плата за землю, оренда земельних ділянок, їх купівля-продаж, дарування, міна. Мільйони громадян з державної власності безоплатно отримали земельні ділянки, що формує третього суб'єкта ринку земель - приватного власника.

У результаті реалізації заходів земельної реформи формується земельний устрій країни, прийнятний для ефективної господарської діяльності на землі досвідчених, підприємливих, працездатних людей, збереження і розвитку сталого довкілля. У ході земельної реформи напрацьовується економічний механізм регулювання земельних відносин, удосконалюється система управління землекористуванням.

У процесі здійснення заходів земельної реформи встановлено межі сільських населених пунктів, сформовано території та визначено межі сільських і селищних рад, здійснено грошову оцінку земель сільськогосподарського призначення. Внаслідок цього територіальні громади сіл, селищ та міст отримали важливе джерело наповнення місцевих бюджетів. Однак, перетворення земельної власності та структури землекористування в аграрній ефеці ще далекі до свого повного завершення і юридичного закріплення.

Насамперед, до цього часу ще не сформовано до кінця економічні відносини власності на землю. Фахівці у нашому чинному законодавстві виділяють близько 16 типів прав. Це право володіння, право

користування, право розпорядження, право управління, право на дохід, право сервітуту, право суперфіцій, право емфітевзису тощо [3, с.23]. За такої системи провочностей на землю, для забезпечення адекватних ринковому механізму господарювання земельних відносин в сільському господарстві, має забезпечуватися гарантування цих прав. Гарантування прав на землю передбачає:

- сертифікацію прав власності на землю;
- відновлення системи планування використання земель та землеустрою шляхом розробки та прийняття загальної державної програми використання та охорони земель, розвитку системи зонування земель за їх категоріями, продовження розробки нормативно-технічних документів, стандартів, норм і правил у сфері землеустрою та охорони земель;
- розвиток економіки землекористування шляхом забезпечення зростання чи збільшення вартості землі, у тому числі як капіталу, розвитку системи економічного стимулювання, створення інвестиційно-привабливого землекористування, продовження робіт з оцінки земель, розвитку інфраструктури ринку земель.

Таким чином, гарантування прав на землю сприятиме захисту прав власності на землю, створенню ефективної системи реєстрації земельних ділянок, розвитку вільного підприємництва; проведенню інвентаризації земель населених пунктів.

Однією із ключових проблем щодо становлення цивілізованого земельного ринку в Україні є недосконалість законодавчої бази. За словами А.М.Третяка, для наповнення прийнятих законів вичерпною базою необхідно розробити майже 500 різноманітних нормативних актів. [4, с.8]. Відповідно докорінна зміна земельних відносин в сільському господарстві України потребує удосконалення законодавства. Насамперед, мають бути прийняті закони про ринок земель та земельний кадастр, без яких неможливо сформулювати цивілізованих ринкових земельних відносин.

Однією із ключових проблем щодо становлення цивілізованого земельного ринку в Україні є осмислення місця і ролі держави у формуванні і розвитку земельних відносин. Забезпечення державою прозорих земельних відносин, адекватних ринковим важелям господарювання, передбачає удосконалення цінової, кредитної та податкової політики.

Висновки. Трансформація земельних відносин має здійснюватися в напрямку формування цивілізованих ринкових відносин. Основою розв'язання існуючих у сільському господарстві протиріч, що стримують розвиток земельних відносин є створення економічних і правових умов для існування різних форм власності та ринкових засад господарювання. Основні напрями розвитку земельних відносин мають бути спрямовані на гарантування прав на землю, ефективне землекористування у сільському господарстві та інституціональне забезпечення розвитку земельних відносин.

Література:

1. Воеводін В. Відтепер державні акти – з одних рук// Землевпорядний вісник. – 2008. - №4. – С.4 - 5
2. Амбросов В. Ефективність використання факторів розширеного відтворення в аграрному секторі // Економіка України. – 2009. - №1. – С.67-73
3. Третяк А. М.Деякі аспекти управління землями державної власності // Землевпорядний вісник. – 2009. - № 1. – С.20 -24
4. Третяк А. М.Держава має регулювати і планувати земельні відносини // Земельне право України: теорія і практика – 2008. - № 11. – С.5 -12.

ДОТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Кравчук В. П.
Науковий керівник: Мазур А. Г., д.е.н., проф.

В статті розглядається суть та значення дотацій, як державної підтримки сільського господарства, а також сучасний стан їх надання та використання.

Вступ. Щороку мільярди гривень з держбюджету спрямовуються на тваринницьку дотацію і підтримку виробництва продукції рослинництва. Попри величезні витрати на стимулювання агропромислового комплексу, кризові явища в ньому не тільки продовжуються, але навіть загострюються. Вітчизняна продукція зникає з прилавків, а Україна з року в рік все більше стає ринком збуту для іноземних продуктів, які часто мають сумнівне походження. Тому важливість державної підтримки розвитку сільського господарства повинно стати однією із основних напрямків діяльності держави.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасної державної підтримки сільгоспвиробників у формі дотації та визначення ролі дотацій у розвитку аграрного сектору економіки. Питанню про дослідження сутності дотацій займалось багато вчених, таких як В. Андрійчук, С Бондарук, А. Крисько, С. Комарова, В. Хмелевський, В. Шкляр та інші. В їх працях було досить широко висвітлено суть, значення та проблеми застосування дотацій, проте необхідно вказати на сучасний стан державної підтримки та ефективність її використання як в Україні в цілому, так і в Вінницькій області.

Результати дослідження. Україна володіючи потужним, навіть у світових масштабах, потенціалом